

PAŃSTWOWA KOMISJA WYBORCZA

SPRAWOZDANIE

Z WYBORÓW DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

PRZEPROWADZONYCH W DNIU 9 CZERWCA 2024 R.

Czerwiec 2024 r.

Na podstawie art. 362 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 oraz z 2024 r. poz. 721) Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia sprawozdanie z wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r.

I. Zarządzenie i przygotowanie wyborów

1. Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 11 marca 2024 r. wyznaczając ich datę na niedzielę 9 czerwca 2024 r. W postanowieniu tym Prezydent wskazał, że w wyborach wybieranych będzie 53 posłów do Parlamentu Europejskiego oraz określił terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Prezydenta zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw dnia 11 marca 2024 r. poz. 344. Państwowa Komisja Wyborcza podała je do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia dnia 18 marca 2024 r. wraz z informacją o okręgach wyborczych i siedzibach okręgowych komisji wyborczych oraz zamieściła na stronach internetowych pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl.
2. Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (dział I. Przepisy wstępne i dział VI. Wybory do Parlamentu Europejskiego (dalej Kodeks wyborczy). Ponadto zgodnie z odesłaniem zawartym w art. 338 – w sprawach nieuregulowanych w dziale VI miały odpowiednie zastosowanie przepisy działu III. Wybory do Sejmu.

Przepisy wstępne działu I stosowane były w zakresie: prowadzenia i aktualizacji Centralnego Rejestru Wyborców i spisu wyborców, tworzenia obwodów głosowania oraz wyznaczenia lokali wyborczych dla potrzeb wyborców niepełnosprawnych, powoływania obwodowych komisji wyborczych, sposobu głosowania przez pełnomocnika, korespondencyjnie i przy użyciu nakładek na karty do głosowania wykonanych w alfabecie Braille'a, zasad prowadzenia agitacji wyborczej, finansowania wyborów z budżetu państwa.

Z działu III dotyczącego wyborów do Sejmu, w wyborach do Parlamentu Europejskiego miały zastosowanie następujące przepisy:

- 1) art. 210 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym komitet wyborczy, który zarejestrował listy kandydatów co najmniej w połowie okręgów

wyborczych, uprawniony jest do zgłoszenia dalszych list bez poparcia zgłoszenia podpisami wyborców;

2) art. 211 § 3 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym na liście kandydatów liczba kandydatów – kobiet i liczba kandydatów – mężczyzn nie może być mniejsza niż 35 % liczby wszystkich kandydatów na tej liście.

Odpowiednie zastosowanie miały też przepisy Kodeksu wyborczego:

1) rozdziału 3. Zgłaszanie kandydatów na posłów (art. 204 § 2-7, art. 205-209, art. 211 § 1 i 4, art. 212 § 1-5, art. 213, art. 214, art. 215 § 1 zdanie drugie *in fine*, § 2, § 3 zdanie pierwsze i drugie, § 4 i 5, art. 216-221, art. 222 § 4 i 5);

2) rozdziału 4. Karty do głosowania (art. 223-226);

3) rozdziału 5. Sposób głosowania i warunki ważności głosu (art. 227);

4) rozdziału 6. Ustalenie wyników głosowania i wyników wyborów w okręgu wyborczym (art. 228);

5) rozdziału 8. Ważność wyborów (art. 241 – 246).

W wyborach do Parlamentu Europejskiego nie miał zastosowania art. 197 Kodeksu wyborczego, uprawniający komitety wyborcze wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych do zwolnienia list kandydatów tych komitetów z warunku, o którym mowa w art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego (zwolnienie z 5% progu wyborczego).

W wykonywaniu poszczególnych czynności wyborczych stosowane były ponadto przepisy: ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2024 r. 273) w przedmiocie złożenia przez kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego obywateli polskich urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 r. oświadczeń dotyczących pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. (tj. oświadczeń lustracyjnych), ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. 2023 r. poz. 1215) dotyczące finansowania komitetów wyborczych partii politycznych, a także ustawy z dnia 10 maja 2018 r.

o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz.1781) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenie dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) i ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

3. Zgodnie z ustawowym upoważnieniem Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Infrastruktury wydali rozporządzenia dotyczące, odpowiednio utworzenia obwodów głosowania za granicą i na polskich statkach morskich. Państwowa Komisja Wyborcza współdziałała w wydaniu tych aktów opiniując projekty, zgłaszając uwagi i wnioski. W dniu 11 kwietnia 2024 r Państwowa Komisja Wyborcza w odpowiedzi na pismo Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie zaopiniowania projektu rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie utworzenia obwodów głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku dla obywateli polskich przebywających za granicą, działając na podstawie art. 14 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408) wyraziła opinię, że zaproponowana w projekcie rozporządzenia liczba 295 obwodów głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą jest zdecydowanie zbyt mała. Państwowa Komisja Wyborcza zaznaczyła jednocześnie, że na potrzebę utworzenia większej liczby obwodów głosowania za granicą stale zwracają też uwagę środowiska polonijne oraz organizacje społeczne. W zakresie realizacji pozostałych czynności wyborczych obowiązywały akty prawne właściwych ministrów wydane w związku m.in. z wyborami do Sejmu i do Senatu.
4. Państwowa Komisja Wyborcza m. in.:
  - 1) określiła terytorialny zasięg działania i siedziby rejonowych komisji wyborczych oraz obszary okręgów, na których okręgowa komisja wykonuje również zadania komisji rejonowej;

- 2) ustaliła (w tym także w uchwałach obowiązujących od 2019 r.):
- a) wzór potwierdzenia zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego i wzór protokołu rejestracji listy,
  - b) wzór karty do głosowania i zasady drukowania, przechowywania i dostarczenia kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym,
  - c) sposób sporządzania i przekazania kart do obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich,
  - d) warunki i sposób wykorzystania w wyborach techniki elektronicznej,
  - e) tryb i zasady przekazywania informacji o frekwencji w trakcie głosowania,
  - f) wzory protokołów głosowania w obwodzie oraz wyników głosowania w rejonie i w okręgu wyborczym,
  - g) tryb przekazywania wyników głosowania z obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich,
  - h) wykaz gmin, w których można spodziewać się zwiększonej liczby wyborców w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.

Państwowa Komisja Wyborcza uchwaliła też wytyczne określające szczegółowo sposób działania komisji wyborczych:

- 1) dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów;
- 2) dla rejonowych i okręgowych komisji wyborczych dotyczące wykonywania zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania;
- 3) dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu przygotowania i przeprowadzenia głosowania, trybu i sposobu wykonywania zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania,

przekazywania wyników głosowania i postępowania z dokumentami z wyborów.

5. Państwowa Komisja Wyborcza podejmowała różnorodne działania w celu zapewnienia sprawnego przygotowania wyborów. Podano do publicznej wiadomości na stronach internetowych pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl informacje:

- 1) o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach utworzonych w kraju, za granicą i na polskich statkach morskich;
- 2) o warunkach udziału w wyborach osób niebędących obywatelami polskimi (informacja udostępniona była również w języku angielskim);
- 3) o uprawnieniach wyborców niepełnosprawnych i terminach czynności z tym związanych (informacja udostępniona była również w języku angielskim);
- 4) o tworzeniu komitetów wyborczych wraz z wzorami dokumentów wymaganych do ich utworzenia;
- 5) o sposobie zgłaszania list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego.

Przygotowano i udostępniono na stronach internetowych Państwowej Komisji Wyborczej szczegółowe wyjaśnienia o zasadach finansowania kampanii wyborczej oraz o limicie wydatków komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach. Udostępniono również wyjaśnienia dotyczące zasad prowadzenia i finansowania agitacji wyborczej w czasie równoczesnego trwania kampanii wyborczej w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r. i kampanii wyborczej w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.

Emitowano także szereg spotów edukacyjno-informacyjnych: w telewizji, w serwisie internetowym Facebook oraz YouTube, a także na stronie internetowej pkw.gov.pl, dotyczących m.in. głosowania poza miejscem zamieszkania, ważności głosu, ciszy wyborczej, metody przeliczania głosów na mandaty. Spoty udostępniane były również w angielskiej wersji językowej, a także przetłumaczone na polski język migowy.

6. Wybory przeprowadziły organy określone w art. 339 Kodeksu wyborczego: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze, rejonowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze.

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 21 kwietnia 2024 r. powołała do przeprowadzenia wyborów okręgowe komisje wyborcze i rejonowe komisje wyborcze. W ich skład weszły osoby mające wykształcenie wyższe prawnicze oraz dające rękojmię należytego pełnienia tej funkcji, a funkcje przewodniczących objęli z urzędu komisarze wyborczy. W skład 13 okręgowych komisji wyborczych powołano 111 osób. Państwowa Komisja Wyborcza dwukrotnie dokonała zmian w składach okręgowych komisji wyborczych (Okręgowa Komisja Wyborcza w Gorzowie Wielkopolskim oraz Okręgowa Komisja Wyborcza w Olsztynie), ze względu na rezygnację członków komisji.

W skład 37 rejonowych komisji wyborczych powołano 185 osób. Państwowa Komisja Wyborcza trzykrotnie dokonała zmian w składach rejonowych komisji wyborczych (Rejonowa Komisja Wyborcza w Jeleniej Górze, Rejonowa Komisja Wyborcza w Szczecinie oraz Rejonowa Komisja Wyborcza w Tarnobrzegu). W tych przypadkach przyczyną zmian również była rezygnacja członka komisji.

Obwodowe komisje wyborcze powołali komisarze wyborczy, a w obwodach głosowania za granicą i na polskich statkach morskich odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków. Z informacji posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że powołanie komisji obwodowych odbyło się zgodnie z procedurą przewidywaną w Kodeksie wyborczym i w terminie określonym w kalendarzu wyborczym.

Powołano 31 830 obwodowych komisji wyborczych, w ich skład weszło 263 557 wyborców. Zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego komisje powołano spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników komitetów wyborczych, a w przypadku uzupełnienia składu komisji - spośród wyborców, którzy zgłosili swoje kandydatury właściwemu komisarzowi wyborczemu

(dla przykładu na obszarze właściwości Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu 67,2% wszystkich członków obwodowych komisji wyborczych stanowiły osoby zgłoszone przez komitety wyborcze, a 32,8% stanowiły osoby, które zgłosiły swoją kandydaturę, powołane jako uzupełnienie składu komisji). Należy zauważyć, iż występowały liczne rezygnacje z członkostwa co każdorazowo skutkowało koniecznością podejmowania przez komisarzy wyborczych szeregu działań w celu uzupełniania składów nowymi osobami na obszarze właściwości terytorialnej Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu odwołano łącznie 311 osób, Komisarze Wyborczy w Łodzi I i II wydali 287 postanowień dotyczących zmian w składach komisji, na obszarze właściwości terytorialnej Rejonowej Komisji Wyborczej w Słupsku po powołaniu obwodowych komisji wyborczych miały miejsce 273 zmiany w komisjach, z czego 210 członków zrezygnowało z pracy w komisji, 62 osoby zostały odwołane z tytułu nienależytego wykonywania czynności, natomiast z powodu pokrewieństwa z kandydatem w wyborach odwołana została 1 osoba, na obszarze właściwości terytorialnej Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach wydano 621 postanowień w przedmiocie zmian w składach obwodowych komisji wyborczych.

7. Utworzono łącznie 31 830 obwodów głosowania, w tym 31 524 obwody głosowania w kraju, 299 obwodów za granicą i 7 obwodów na polskich statkach morskich. Wśród 31 524 obwodów na obszarze kraju było 1789 obwodów odrębnych, w tym 912 obwodów w zakładach leczniczych, 696 obwodów w domach pomocy społecznej, 170 obwodów w zakładach karnych, aresztach śledczych i oddziałach zewnętrznych tych jednostek, 11 obwodów w domach studenckich i zespołach domów studenckich. W każdej gminie, zgodnie z ustawowymi wymogami, co najmniej 1/2 lokali wyborczych dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na obszarze kraju lokali takich było 18 088, tj. 57,38%. Obwieszczenia o obwodach głosowania zostały rozplakatowane w terminie wynikającym z kalendarza wyborczego. W wielu gminach zapewniono informację o lokalach głosowania także w inny sposób:

w lokalnych środkach przekazu, poprzez wywieszki na klatkach schodowych itp. Informacje o adresach lokali głosowania były dostępne na stronach internetowych pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl, udzielano ich także telefonicznie w okręgowych i rejonowych komisjach wyborczych oraz w Państwowej Komisji Wyborczej.

8. W trybie ustawowo wymaganym urzędy gmin, konsulowie i kapitanowie statków sporządzili spisy wyborców. W spisach ujęto 29 098 155 wyborców (w tym 3268 obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi). Należy zauważyć, że zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiającej szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. U. UE. L. z 1993 r. Nr 329, str. 34, z późn. zm.) każdy wyborca uprawniony do głosowania wykonuje prawo do głosowania w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania lub w Państwie Członkowskim pochodzenia. Nikt nie może głosować więcej niż jeden raz podczas tych samych wyborów. Ponadto zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 oraz z 2024 r. poz. 721) w tych samych wyborach głosować można tylko jeden raz. Państwowa Komisja Wyborcza zwracała szczególną uwagę na sprawę sporządzania i aktualizacji spisów przed wyborami – przypomniano zasady i termin składania wniosków o zmianę miejsca głosowania na miejsce czasowego pobytu oraz o możliwości pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania. Wyjaśnienia w tych sprawach były zawarte w informacjach z dnia 25 marca 2024 r. o warunkach udziału obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. i o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca

2024 r. oraz w informacji z dnia 25 marca 2024 r. o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r., zamieszczonych na stronach internetowych pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl. Ponadto informacje w tym zakresie zawierały spoty edukacyjne Państwowej Komisji Wyborczej emitowane w telewizji, umieszczane w serwisie YouTube i Facebook oraz na stronie pkw.gov.pl. W dniu 5 czerwca 2024 r. Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do Ministra Spraw Zagranicznych oraz do Ministra Cyfryzacji przypominając powołane wyżej przepisy. Państwowa Komisja Wyborcza wskazała jednocześnie w wystąpieniu do Ministrów, iż art. 13 zdanie pierwsze powołanej dyrektywy stanowi, że Państwa Członkowskie wymieniają między sobą informacje niezbędne do wykonania art. 4. W tym celu Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania udziela na podstawie formalnego oświadczenia, określonego w art. 9 i 10, w odpowiednim czasie przed dniem wyborów Państwu Członkowskiemu pochodzenia informacji o jego obywatelach wpisanych na listę wyborców. W związku z powyższym Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła opinię, że Ministerstwo Cyfryzacji i Ministerstwo Spraw Zagranicznych muszą pilnie podjąć skuteczne działania mające na celu zapewnienie, że żaden wyborca nie zostanie ujęty w dwóch spisach wyborców – sporządzonym przez konsula i sporządzonym przez Państwo Członkowskie przebywania.

W związku z wyborami 159 071 wyborcom wydano zaświadczenia o prawie do głosowania umożliwiające głosowanie poza miejscem stałego zamieszkania w miejscu pobytu wyborcy. Zaświadczenia były opatrzone hologramami stanowiącymi specjalne zabezpieczenie ich oryginalności (za wyjątkiem zaświadczeń wydawanych przez konsulów). Na ich podstawie 147 414 wyborców oddało głos. Spisy wyborców zostały na ogół sporządzone prawidłowo. W części gmin wystąpiły jednak problemy, które w dniu głosowania zgłaszano komisjom i organom wyborczym. Wynikały one często

z błędnego rozumienia skutków złożenia wniosku o ujęcie w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców oraz wniosków o jednorazową zmianę miejsca głosowania. Ponadto w dniu wyborów do Państwowej Komisji Wyborczej oraz delegatur Krajowego Biura Wyborczego wpływało wiele skarg telefonicznych oraz e-mailowych od wyborców, którzy nie byli ujęci w spisach wyborców w Polsce z uwagi na to, że wiele lat wcześniej dopisali się do spisu wyborców i głosowali w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Zdarzały się przypadki wyborców ujętych w spisach wyborców za granicą (najczęściej na Malcie oraz Cyprze), którzy to wyborcy deklarowali, że nigdy nie byli za granicą. Na obszarze właściwości terytorialnej Rejonowej Komisji Wyborczej w Tarnobrzegu, w stałym obwodzie głosowania w mieście Mielec, wyborca nie był ujęty w spisie wyborców. Po wyjaśnieniu przyczyn pominięcia wyborcy w stałym obwodzie głosowania przez pracownika ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Mielcu i pracownika tutejszej Delegatury ustalono, że wg danych w Centralnym Rejestrze Wyborców wyborca został wpisany do spisu wyborców na Cyprze w dniu 16 maja 2024 r. Wyborca oświadczył, że nigdy nie wyjeżdżał za granicę na Cypr i nie składał żadnych wniosków dotyczących głosowania poza miejscem stałego zamieszkania. Wyborca zgłosił Policji kradzież i wykorzystanie danych osobowych. Część przypadków udało się od razu wyjaśnić – okazywało się, że wyborcy zapomnieli, że kilka lat wcześniej przebywali w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej i w państwie tym wpisali się do rejestru wyborców. Wszystkie zgłoszenia zostały przekazane jeszcze w dniu wyborów do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, a następnie do Ministerstwa Cyfryzacji.

Państwowa Komisja Wyborcza zauważa, że Centralny Rejestr Wyborców działał prawidłowo i zapobiegł podwójnemu ujęciu wyborców w spisach wyborców, a tym samym możliwości głosowania więcej niż jeden raz.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla także, iż okręgowe komisje wyborcze, delegatury Krajowego Biura Wyborczego i urzędy wielu gmin starały się zapewnić w różnych formach bieżącą informację na temat zasad

udziału w wyborach. Pracownicy Krajowego Biura Wyborczego brali udział w wielu audycjach radiowych oraz programach telewizyjnych poświęconych tematyce wyborczej.

II. Tworzenie komitetów wyborczych, zgłaszanie i rejestracja list kandydatów na posłów

1. Zgodnie z Kodeksem wyborczym czynności wyborcze, w tym zgłaszanie kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, mogły wykonywać utworzone w celu udziału w wyborach komitety wyborcze: partii politycznych, koalicji partii politycznych oraz wyborców. Rozpoczęcie działalności przez komitet wyborczy wymaga przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o jego utworzeniu. Zawiadomienie może być dokonane do 48. dnia przed dniem wyborów, tj. w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. – najpóźniej w dniu 22 kwietnia 2024 r. Państwowa Komisja Wyborcza zapewniła zainteresowanym podmiotom informację prawną i warunki organizacyjne do dokonania tej czynności. Od dnia 11 marca 2024 r. dostępna była na stronie internetowej Komisji informacja o tworzeniu komitetów wyborczych, w tym o zasadach i terminie przyjmowania zawiadomień wraz z wzorami stosowanych dokumentów. Udzielano również w tych sprawach informacji i wyjaśnień telefonicznie, na piśmie, e-mailem.

Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego od 43 podmiotów. Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła zawiadomienia 40 komitetów wyborczych, a odmówiła przyjęcia zawiadomienia Komitetu Wyborczego Wyborców Mieszkańcy RP i Marcin Latos oraz Komitetu Wyborczego Stronnictwo „Piast”. W dniu 29 marca 2024 r. Państwowa Komisja Wyborcza podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia zawiadomienia o rozwiązaniu komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY NIEPODLEGŁOŚĆ utworzonego w celu samodzielnego zgłaszania kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego w wyborach

zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. w związku z zawiadomieniem Zarządu Krajowego partii Droga Niepodległości, pełniącego funkcję organu upoważnionego do reprezentowania Partii na zewnątrz o rozwiązaniu Komitetu z dniem 27 marca 2024 r.

Na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odmawiające przyjęcia zawiadomienia nie wniesiono skarg do Sądu Najwyższego. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 207 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego podała w dniu 30 kwietnia 2024 r. do publicznej wiadomości „Komunikat o komitetach wyborczych utworzonych w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.”, Komunikat został ogłoszony w Monitorze Polskim poz. 342 oraz podany na stronach www.pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl.

Do zgłaszania list kandydatów w wyborach do Parlamentu Europejskiego w dniu 9 czerwca 2024 r. uprawnionych było 40 komitetów wyborczych: 27 komitetów wyborczych partii politycznych, 4 koalicyjne komitety wyborcze i 9 komitetów wyborczych wyborców. Były to następujące komitety:

- 1) KOMITET WYBORCZY ALTERNATYWA SPOŁECZNA;
- 2) KOMITET WYBORCZY BEZPARTYJNI;
- 3) KOMITET WYBORCZY KONFEDERACJA KORONY POLSKIEJ;
- 4) KOMITET WYBORCZY KONFEDERACJA WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ;
- 5) KOMITET WYBORCZY KONGRES NOWEJ PRAWICY;
- 6) KOMITET WYBORCZY NORMALNA POLSKA;
- 7) KOMITET WYBORCZY NORMALNY KRAJ;
- 8) KOMITET WYBORCZY NOWA NADZIEJA;
- 9) KOMITET WYBORCZY PARTIA KONSERWATYWNA;
- 10) KOMITET WYBORCZY POLEXIT;
- 11) KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW;
- 12) KOMITET WYBORCZY POLSKI INTERES NARODOWY;

- 13)KOMITET WYBORCZY PRAWICA;
- 14)KOMITET WYBORCZY PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ;
- 15)KOMITET WYBORCZY RODACY KAMRACI;
- 16)KOMITET WYBORCZY RUCH JEDNOŚCI POLAKÓW;
- 17)KOMITET WYBORCZY RUCH NAPRAWY POLSKI;
- 18)KOMITET WYBORCZY KONFEDERACJA PROPOLSKA;
- 19)KOMITET WYBORCZY SAMOOBRONA;
- 20)KOMITET WYBORCZY SAMOOBRONA RZECZPOSPOLITEJ
POLSKIEJ;
- 21)KOMITET WYBORCZY SOCJALDEMOKRACJA POLSKA;
- 22)KOMITET WYBORCZY STRONNICTWA LUDOWEGO
„OJCOWIZNA” RP;
- 23)KOMITET WYBORCZY STRONNICTWO PRACY;
- 24)KOMITET WYBORCZY SUWERENNA POLSKA;
- 25)KOMITET WYBORCZY ŚLONZOKI RAZEM;
- 26)KOMITET WYBORCZY WOLNA EUROPA;
- 27)KOMITET WYBORCZY ZWIĄZKU SŁOWIAŃSKIEGO;
- 28)KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA
OBYWATELSKA;
- 29)KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY LEWICA;
- 30)KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY POLEXIT
NIEPODLEGŁOŚĆ;
- 31)KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY TRZECIA DROGA
POLSKA 2050 SZYMONA HOŁOWNI - POLSKIE STRONNICTWO
LUDOWE;
- 32)KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW BEZPARTYJNI
SAMORZĄDOWCY-NORMALNA POLSKA W NORMALNEJ
EUROPIE;
- 33)KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW BEZPARTYJNY
ANTYSYSTEMOWY;

- 34) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW GŁOS SILNEJ POLSKI;
- 35) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW KONFEDERACJA I BEZPARTYJNI SAMORZĄDOWCY;
- 36) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW POLEXIT? NAJWYŻSZY CZAS!;
- 37) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW POLSKA SOCJALNA;
- 38) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW „RAZEM DLA WSPÓLNOTY”;
- 39) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW ROLNICY OD BAŁTYKU DO TATR;
- 40) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW RUCHU DOBROBYTU I POKOJU.

W dniu 14 czerwca 2024 r. wpłynęło do Państwowej Komisji Wyborczej zawiadomienie o rozwiązaniu KOMITETU WYBORCZEGO ŚLONZOKI RAZEM z dniem 3 czerwca 2024 r.

2. W terminie do dnia 2 maja 2024 r. do godz. 16.00 (termin wydłużony w związku z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego) pełnomocnicy komitetów wyborczych mogli zgłaszać właściwym okręgowym komisjom wyborczym listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego do rejestracji. Okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 105 list kandydatów, a odmówiły rejestracji 20 list, ponieważ zgłoszenia tych list nie zostały poparte podpisami co najmniej 10 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym, bądź komitet wyborczy nie spełnił wymogu, o którym mowa w art. 210 § 2 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego, tj. komitet wyborczy nie zarejestrował list co najmniej w połowie okręgów wyborczych. Możliwość skorzystania z tego uprawnienia miały następujące komitety wyborcze:

- 1) KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY TRZECIA DROGA POLSKA 2050 SZYMONA HOŁOWNI - POLSKIE STRONNICTWO LUDOWE;
- 2) KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY LEWICA;

- 3) KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW BEZPARTYJNI SAMORZĄDOWCY-NORMALNA POLSKA W NORMALNEJ EUROPIE;
- 4) KOMITET WYBORCZY PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ;
- 5) KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA OBYWATELSKA;
- 6) KOMITET WYBORCZY POLEXIT;
- 7) KOMITET WYBORCZY KONFEDERACJA WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ.

Okręgowa Komisja Wyborcza w Gdańsku w dniu 6 maja 2024 r. odmówiła rejestracji listy kandydatów zgłoszonej w okręgu wyborczym nr 1 przez Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjni Samorządowcy – Normalna Polska w Normalnej Europie. Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 7 maja 2024 r., w związku ze złożonym odwołaniem, oddaliła odwołanie w całości. Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjni Samorządowcy - Normalna Polska w Normalnej Europie złożył skargę na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej do Sądu Najwyższego, który w dniu 10 maja 2024 r. uznał skargę za zasadną i nakazał rejestrację listy kandydatów Komitetu w okręgu wyborczym nr 1. W związku z rozstrzygnięciem Sądu Najwyższego Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjni Samorządowcy – Normalna Polska w Normalnej Europie uzyskał uprawnienie wynikające z art. 210 § 2 Kodeksu wyborczego.

Zarejestrowania list odmówiły Okręgowe Komisje Wyborcze: w Gdańsku, Bydgoszczy, Warszawie I, Łodzi, Lublinie, Rzeszowie, Wrocławiu i Rzeszowie – listy Komitetu Wyborczego Normalny Kraj; Okręgowe Komisje Wyborcze w Gdańsku, Olsztynie, Warszawie I, Lubinie, Rzeszowie, Wrocławiu i Gorzowie Wielkopolskim – listy Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, Okręgowe Komisje Wyborcze w Bydgoszczy i Lublinie – listy Komitetu Wyborczego Wyborców Głos Silnej Polski; Okręgowe Komisje Wyborcze w Bydgoszczy, Rzeszowie i Krakowie – listy

Komitetu Wyborczego Wyborców Ruchu Dobrobytu i Pokoju. Oprócz odwołania Komitetu Wyborczego Wyborców Bezpartyjni Samorządowcy – Normalna Polska w Normalnej Europie, do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły dwa odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców od uchwał Okręgowych Komisji Wyborczych w Rzeszowie i Wrocławiu. Państwowa Komisja Wyborcza, w przypadku okręgu wyborczego nr 9, postanowiła pozostawić odwołanie bez rozpoznania, natomiast w przypadku okręgu wyborczego nr 12, Komisja oddaliła odwołanie. Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców złożył skargę do Sądu Najwyższego na uchwałę nr 255/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 maja 2024 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 12 w wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. Sąd Najwyższy odrzucił skargę Komitetu.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z wymaganiami Kodeksu wyborczego przyznała w dniu 10 maja 2024 r. w publicznym losowaniu jednolite numery listom kandydatów zarejestrowanym w więcej niż jednym okręgu wyborczym. Takie listy zarejestrowało 10 komitetów wyborczych, otrzymały one numery: Nr 1 – listy KKW Trzecia Droga Polska 2050 Szymona Hołowni – Polskie Stronnictwo Ludowe; Nr 2 – listy KW Konfederacja Wolność i Niepodległość, Nr 3 – listy KWW Bezpartyjni Samorządowcy – Normalna Polska w Normalnej Europie, Nr 4 – listy KW Polexit, Nr 5 – listy KKW Koalicja Obywatelska, Nr 6 – listy KKW Lewica, Nr 7 – listy KW Prawo i Sprawiedliwość, Nr 8 – listy KW Normalny Kraj, Nr 9 – listy KW Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, Nr 10 – listy KW Ruch Naprawy Polski. Komitet Wyborczy Wyborców Głos Silnej Polski zarejestrował listę tylko w Okręgu nr 5. Pozostałe komitety wyborcze nie zarejestrowały żadnej listy kandydatów.

3. Obwieszczenia o zarejestrowanych listach zawierające informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane

o kandydatach umieszczonych na listach podano do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie.

W rezultacie w wyborach do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. wyborcy głosowali na 105 list obejmujących 1 019 kandydatów na posłów.

Komitety wyborcze, które zarejestrowały listy co najmniej w połowie okręgów wyborczych (tj. w 7 okręgach), miały prawo do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych. Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 16 maja 2024 r. zwróciła się do Likwidatora Polskiego Radia oraz Likwidatora Telewizji Polskiej informując o komitetach wyborczych, którym przysługuje prawo do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych Polskiego Radia oraz Telewizji Polskiej w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. Były to komitety o numerach list od 1 do 7. Pozostałe komitety były uprawnione do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach regionalnych (art. 347 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu wyborczego).

III. Kampania wyborcza

1. Kampania wyborcza była zasadniczo spokojna. Jak wynika z informacji rejonowych i okręgowych komisji wyborczych polegała przede wszystkim na wywieszaniu plakatów i ulotek agitacyjnych, a w wielu miejscach wręcz nie była widoczna. Najwięcej zgłoszeń wpływających do Państwowej Komisji Wyborczej oraz delegatur Krajowego Biura Wyborczego dotyczyło wywieszenia plakatów i banerów na ogrodzeniach prywatnych posesji bez pozwolenia. Ponadto gminy otrzymywały wiele informacji od mieszkańców o banerach i plakatach wyborczych umieszczonych w miejscach ograniczających widoczność i wpływających na bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Sygnalizowane przypadki naruszeń przepisów prawa były

nieliczne i w większości polegały na zamieszczaniu na portalu Facebook zdjęć kart do głosowania z oddanym głosem na konkretnego kandydata, umieszczaniu plakatów wyborczych oraz parkowaniu aut z materiałami wyborczymi w pobliżu lokali wyborczych w czasie obowiązywania ciszy wyborczej. Np. na obszarze właściwości Rejonowej Komisji Wyborczej w Tarnobrzegu umieszczono banery jednego z kandydatów na ogrodzeniach siedzib obwodowych komisji wyborczych. Wszystkie informacje o tych zdarzeniach zostały przekazane, według kompetencji, Policji. W gminie Kobylin (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Kaliszu) kandydat jednego z komitetów umieścił plakaty na płocie należącym do Urzędu Gminy, bez zgody Urzędu. Po interwencji przedstawicieli Urzędu Gminy, Komitet usunął plakaty wyborcze. Zdarzały się również sytuacje, gdy na materiałach wyborczych brakowało oznaczeń, od którego komitetu wyborczego materiały te pochodziły. Kwestią problematyczną dla wyborców były również symbole graficzne komitetów wyborczych na kartach do głosowania, gdyż ich zdaniem logotypy powodują wyróżnienie się niektórych komitetów wyborczych (zwłaszcza że nie wszystkie komitety wyborcze takie symbole zgłaszają).

2. Państwowa Komisja Wyborcza odpowiadając na kierowane do Komisji pytania, udzielała wyjaśnień w sprawie ciszy wyborczej, o uprawnieniach i obowiązkach mediów w czasie obowiązywania ciszy. Podkreśliła m.in. że media mogą w tym dniu informować o przebiegu wyborów, relacjonować głosowanie, informować na równych zasadach o komitetach wyborczych uczestniczących w wyborach, podawać informacje o frekwencji wyborczej w wyborach w ubiegłych latach, emitować ogłoszenia zachęcające do udziału w wyborach pod warunkiem, że w materiałach tych nie będą występowały osoby reprezentujące komitety wyborcze lub z nimi związane oraz kandydujące w wyborach i nie będą reklamą i agitacją na rzecz komitetu wyborczego, kandydata bądź danej listy. Wskazano, że niedopuszczalne jest natomiast podawanie do publicznej wiadomości wyników przedwyborczych

badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyników wyborów oraz wyników sondaży wyborczych przeprowadzanych w dniu głosowania, w tym również o szacowanej frekwencji wyborczej oraz informowanie o poszczególnych osobach kandydujących w danym okręgu wyborczym, bądź wybranych komitetach wyborczych. Przypomniano jednocześnie, że naruszenie zakazu prowadzenia agitacji wyborczej w okresie ciszy wyborczej stanowi wykroczenie, a naruszenie zakazu podawania do publicznej wiadomości wyników sondaży zachowań wyborczych i przewidywanych wyników wyborów — występki. Zaś ocena, czy w danym przypadku doszło do naruszeń zakazów należy do organów ścigania i sądów. Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśniała także, iż organy ścigania i sądy mogą uznać, że informacje o wynikach exit polls czy projekcjach z innych krajów członkowskich naruszają ciszę wyborczą, ponieważ mogą wpływać na decyzje wyborców w Polsce. Komisja podkreślała, że wyników exit polls w Polsce nie ogłasza się przed zakończeniem ciszy, co świadczy o tym, że uznawane są one za mające wpływ na decyzje wyborców.

3. Państwowa Komisja Wyborcza, oprócz obszernych wyjaśnień dotyczących gospodarki finansowej komitetów wyborczych, wielokrotnie udzielała informacji i odpowiedzi na pytania w sprawach związanych z finansowaniem kampanii wyborczej. Wyjaśniała i przypominała, że wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych i dokonywaniem wydatków na cele wyborcze mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze. Wskazano, że wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych, dokonywaniem wydatków na organizowanie spotkań wyborczych i promocją poszczególnych kandydatów w formie plakatów, ulotek, itd., mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze i wyłącznie w okresie kampanii wyborczej, która rozpoczyna się z dniem ogłoszenia postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej o zarządzeniu wyborów, a kończy się na 24 godziny przed dniem wyborów (art. 104 Kodeksu wyborczego).

Zaznaczono również, że gospodarkę finansową komitetu prowadzi i ponosi za nią pełną odpowiedzialność pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego (art. 127 § 1 Kodeksu wyborczego). Zgodnie z art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego bez pisemnej zgody pełnomocnika finansowego nie można zaciągać żadnych zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego. Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 maja 2024 r. o łącznej liczbie wyborców w kraju ujętych w Centralnym Rejestrze Wyborców w obwodach głosowania został ogłoszony w Monitorze Polskim z 2024 r. poz. 406 i jest zamieszczony na stronach pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl. Na stronie internetowej podane zostały także limity wydatków na wybory obliczone dla poszczególnych komitetów wyborczych.

4. Państwowa Komisja Wyborcza otrzymała za pośrednictwem delegatur Krajowego Biura Wyborczego oraz bezpośrednio od pełnomocników wyborczych komitetów wyborczych informacjami o zajmowanym przez oddziały regionalne Telewizji Polskiej stanowisku w sprawie wniosków o przydział nieodpłatnego czasu antenowego w programach regionalnych Telewizji Polskiej. Według tych informacji nieodpłatne audycje wyborcze danego komitetu wyborczego miałyby być emitowane przez jeden oddział regionalny TVP na obszarze każdego z okręgów wyborczych, a pełnomocnik wyborczy komitetu musiałby dokonać wyboru tego oddziału. Państwowa Komisja Wyborcza dwukrotnie wystąpiła w tej sprawie do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, zwracając uwagę, że ograniczenie emisji nieodpłatnych audycji wyborczych komitetu wyborczego uczestniczącego w wyborach do Parlamentu Europejskiego do jednego oddziału regionalnego na obszarze każdego z okręgów wyborczych oznaczałoby pozbawienie komitetów wyborczych możliwości dotarcia z agitacją wyborczą prowadzoną w tej formie do znacznej części wyborców, ponieważ część okręgów wyborczych w tych wyborach (okręgi nr 3, 10, 12 i 13) obejmuje więcej niż jedno województwo i więcej niż jeden obszar emitowania programów Telewizji Polskiej określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

w sprawie czasu oraz ramowego podziału czasu przeznaczanego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych, trybu postępowania dotyczącego podziału czasu, zakresu rejestracji oraz sposobu przygotowania i emisji audycji wyborczych w programach publicznej radiofonii i telewizji. Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że ograniczenie takie byłoby w oczywisty sposób niezgodne z art. 116-117 oraz art. 347-348 Kodeksu wyborczego i naruszałoby zasady równości wyborców i równości komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach. Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji o pilne podjęcie działań w celu zapewnienia komitetom wyborczym możliwości korzystania z pełni przysługujących im praw, a także uniknięcia skarg na ustalenia dotyczące podziału czasu antenowego, o których mowa w art. 348 § 2 Kodeksu wyborczego. W odpowiedzi Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji poinformował, że komitety wyborcze, które zarejestrowały listy w okręgach wyborczych obejmujących więcej niż jedno województwo, mają możliwość złożenia za pośrednictwem pełnomocnika wniosku o przydział nieodpłatnego czasu antenowego do oddziału regionalnego Telewizji Polskiej lub spółki radiofonii regionalnej w każdym z tych województw, co umożliwi odbiór nieodpłatnych audycji wyborczych na obszarze emisji programu w więcej niż jednym województwie. Do Państwowej Komisji Wyborczej nie wpłynęły żadne skargi na podział czasu antenowego przeznaczanego na rozpowszechnianie audycji wyborczych.

5. W związku z pytaniami dotyczącymi udostępniania wyników głosowania przez obwodowe komisje wyborcze, Państwowa Komisja Wyborcza w komunikacie z dnia 27 maja 2024 r. wydanym na podstawie art. 349 § 2 Kodeksu wyborczego poinformowała, że w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. zakończenie głosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej nastąpi najpóźniej o godz. 23.00 czasu polskiego i że w związku z tym obwodowe komisje wyborcze, w tym również w obwodach odrębnych, które zakończą głosowanie wcześniej, mogą podawać

do wiadomości publicznej wyniki głosowania dopiero od godz. 23.00 czasu polskiego w dniu 9 czerwca 2024 r.

6. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z zasadami uzyskiwania danych o frekwencji wyborczej w trakcie głosowania, określonymi w uchwale nr 249/2024 z dnia 29 kwietnia 2024 r., podała te informacje do publicznej wiadomości na konferencjach prasowych w dniu głosowania: o godz. 13.30 (według stanu na godz. 12.00) i o godz. 18.30 (według stanu na godz. 17.00).

IV. Przebieg głosowania oraz ustalenie wyników głosowania w obwodach

1. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z ustawowymi wymaganiami. Wywieszane w nich były: obwieszczenia o obwodach głosowania i listach kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, informacja o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia lub miejsca za osłoną zapewniające zachowanie tajności głosowania.

Przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się 9 czerwca br. z reguły przed godziną 6.00. Obwodowe komisje wyborcze otrzymały spisy wyborców, osłony na spisy wyborców, karty do głosowania, formularze protokołów do głosowania i pieczęcie oraz niezbędne materiały biurowe. Komisje policzyły i ostemplowały karty do głosowania, sprawdziły i opieczętowały urnę wyborczą, wyłożyły spisy wyborców. Zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej w przeddzień głosowania i w dniu głosowania okręgowe i rejonowe komisje wyborcze pełniły dyżury w celu udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym oraz wyborcom, załatwiania ewentualnych skarg, dokonywania w razie konieczności zmian na listach kandydatów i sporządzenia obwieszczeń w tych sprawach. W tym samym czasie dyżury pełnili także członkowie Państwowej Komisji Wyborczej. W dniu głosowania dyżury były również pełnione w urzędach gmin, głównie w działach ewidencji ludności dla udzielania

obwodowym komisjom wyborczym informacji i wyjaśnień w przypadkach pominięcia wyborcy w spisie wyborców.

2. Lokale wyborcze były otwarte od godz. 7.00 do 21.00. W niektórych odrębnych obwodach głosowania w uzgodnieniu z właściwą rejonową komisją wyborczą głosowanie rozpoczęło się w późniejszych godzinach. Głosowanie przebiegało w zasadzie bez zakłóceń. Według posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą informacji nieprawidłowości było znacznie mniej niż w poprzednich wyborach, m. in. w dniu głosowania Obwodowa Komisja Wyborcza nr 10 w Polskich Olędрах (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Kaliszu) ostemplowała część kart do głosowania pieczęcią obwodowej komisji wyborczej w miejscu, w którym znajdował się wydrukowany odcisk pieczęci Okręgowej Komisji Wyborczej w Poznaniu. Polecono, aby błędnie ostemplowane karty do głosowania zostały odłożone i uznane za karty niewykorzystane. W dniu wyborów, około godz. 19.00, urzędniczka wyborcza m. Koszalin poinformowała telefonicznie Dyrektora Delegatury o prowadzonej w lokalu wyborczym nr 46 w Koszalinie akcji reanimacyjnej wyborczynie. Członkowie obwodowej komisji wyborczej przenieśli głosowanie do holu budynku z sali, w której były prowadzone czynności reanimacyjne. Sytuacja nie spowodowała przerwania głosowania, ani wstrzymania prac komisji, nie było zatem potrzeby przedłużania głosowania w tym obwodzie. W gminie Maciejowice (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Siedlcach) wyborca po głosowaniu wykonał zdjęcie karty do głosowania na stole przewodniczącego komisji oraz odmówił wrzucenia karty do urny. Wyborca był pod wpływem alkoholu, po zwróceniu mu uwagi stał się agresywny, dlatego też wezwano Policję. W gminie Iłowo-Osada (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Elblągu) w jednej z obwodowych komisji wyborczych wydano kartę do głosowania na podstawie pełnomocnictwa sporządzonego do poprzednich wyborów. W jednej z obwodowych komisji wyborczych na terenie miasta Siedlce zagubiona została pieczęć tej komisji (po ostemplowaniu kart i podaniu do publicznej wiadomości

informacji o frekwencji na godz. 12.00). Z Urzędu Miasta Siedlce dostarczono nieużywaną, starą pieczęć, która została użyta przy sporządzaniu protokołu głosowania w obwodzie. W tej sprawie wezwano Policję, pieczęć nie została odnaleziona. Sprawę prowadzą organy ścigania. W niektórych obwodowych komisjach wyborczych okręgowe i rejonowe komisje wyborcze wyraziły zgodę na sfilmowanie przez dziennikarzy momentu otwierania urny wyborczej i wyjmowania kart do głosowania (Okręgowa Komisja Wyborcza w Olsztynie oraz Rejonowa Komisja Wyborcza w Przemyśle).

Do lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 2 w Nowym Sączu przybyli dziennikarze słowaccy chcąc sfilmować wyborców w strojach góralskich. Komisja jednak nie dopuściła ich do wykonania czynności w lokalu wyborczym w związku z brakiem dokumentu poświadczającego, że są oni pracownikami telewizji słowackiej. Natomiast poinformowano ich, że mogą nagrywać poza lokalem wyborczym, lecz za zgodą wyborców. Rejonowa Komisja Wyborcza w Krośnie w godzinach porannych otrzymała informację o częściowym zalaniu lokalu obwodowej komisji wyborczej w gminie Jaśliska. W związku z zaistniałą sytuacją została wezwana jednostka miejscowej straży pożarnej, która zabezpieczyła budynek. Sytuacja ta nie wpłynęła na przebieg głosowania.

W Obwodowej Komisji Wyborczej nr 25 w Gorzowie Wielkopolskim przewodnicząca tej komisji zgłosiła potrzebę interwencji, gdyż zauważyła, że jej zastępca komisji przyszedł w stanie wskazującym na to, że jest pod wpływem alkoholu. O incydencie powiadomiono Policję. Zastępca przewodniczącego został pozbawiony funkcji oraz usunięty ze składu komisji, która w drodze uchwały wybrała nowego zastępcę.

Na terenie Miasta Leska (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Krośnie) stwierdzono nieprawidłowość w przesłaniu pakietu wyborczego wyborcy głosującego korespondencyjnie. Nieprawidłowość polegała na przygotowaniu i przesłaniu do wyborcy pakietu wyborczego zawierającego kartę do głosowania opieczętowaną pieczęcią Obwodowej

Komisji Wyborczej nr 1 w Lesku. Koperta zwrotna została dostarczona do Obwodowej Komisji Wyborczej nr 2 w Lesku i w związku z tym włożona do niej karta do głosowania została uznana za nieważną.

W trakcie głosowania w jednej z obwodowych komisji wyborczych w Świebodzinie (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Zielonej Górze), wyborca będący pod wpływem alkoholu zakłócił przebieg głosowania, przewrócił urnę. W tej sprawie interweniowała Policja. Obwodowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że nie doszło do uszkodzenia urny i po krótkiej chwili kontynuowano głosowanie.

W obwodowych komisjach wyborczych nr 82, 83 i 84 w Krakowie doszło do incydentów dotyczących usunięcia krzyży przez kilku członków komisji, przy sprzeciwie pozostałych członków. W tych sprawach trwają czynności wyjaśniające zdarzenia.

3. Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach oraz przy pracach rejonowych i okręgowych komisji wyborczych mogli być obecni mężowie zaufania. Według informacji przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe i rejonowe komisje wyborcze w obwodach głosowania udział mężów zaufania był liczny (np. na obszarze właściwości terytorialnej Rejonowej Komisji Wyborczej w Opolu 245 mężów zaufania obserwowało prace komisji, na obszarze właściwości terytorialnej Okręgowej Komisji Wyborczej w Gdańsku prace komisji obserwowało 233 mężów zaufania). Natomiast zarzuty do protokołów głosowania mężów zaufania w obwodowych komisjach wyborczych były sporadyczne. Uwagi mężów zaufania dotyczyły m.in. tego, że w lokalu wyborczym nie przebywała co najmniej połowa ustawowego składu obwodowej komisji wyborczej. W Obwodowej Komisji Wyborczej nr 3 w Dobrodzieniu (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Opolu) mąż zaufania wniósł uwagę o treści: „Obserwator próbował wpłynąć na pracę komisji sugerując, że małżeństwa nie mogą wchodzić do jednej kabiny”.

W mieście Świebodzice (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Wałbrzychu) zgłosili się mężowie zaufania z komitetu nieuprawnionego, tj. Komitetu Wyborczego Alternatywa Społeczna, ale po interwencji Rejonowej Komisji Wyborczej w Wałbrzychu opuścili lokale wyborcze. Na obszarze właściwości terytorialnej Rejonowej Komisji Wyborczej w Zamościu do jednej z obwodowych komisji wyborczych zgłosił się mąż zaufania KWW Bezpartyjni Samorządowcy – Normalna Polska w Normalnej Europie. Mąż zaufania posiadał jedynie upoważnienie wydane przez pełnomocnika wyborczego Komitetu do wyznaczania mężów zaufania, natomiast nie miał podpisanego zaświadczenia, wobec powyższego nie został dopuszczony do obserwowania pracy obwodowej komisji wyborczej.

W gminie Padew Narodowa (właściwość terytorialna Rejonowej Komisji Wyborczej w Tarnobrzegu) w jednej z komisji w tym samym czasie pojawiło się 2 mężów zaufania z tego samego komitetu wyborczego. Po udzieleniu wyjaśnień przez członków komisji, że w tym samym czasie może przebywać tylko 1 mąż zaufania danego komitetu wyborczego, jeden z mężów zaufania opuścił lokal wyborczy.

4. Co do zasady obwodowe komisje wyborcze dokonały ustalenia wyników głosowania i sporządziły protokoły głosowania poprawnie, bez błędów wymagających ponownego liczenia głosów i sporządzenia protokołów. W przypadku generowania się w systemie informatycznym zestawienia błędów, obwodowe komisje wyborcze usuwały je i przystępowały do ponownego sprawdzenia i sporządzenia prawidłowego protokołu głosowania w obwodzie.
5. Protokoły głosowania w obwodach sporządzone przez obwodowe komisje wyborcze były przekazywane właściwym rejonowym komisjom wyborczym. Ustalone przez komisje obwodowe wyniki głosowania były podawane do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach komisji, w miejscach dostępnych dla wyborców, niezwłocznie po ich ustaleniu, lecz nie wcześniej niż po godz. 23.00. Rejonowe komisje wyborcze po otrzymaniu protokołów od obwodowych komisji wyborczych i sprawdzeniu prawidłowości

ustalenia wyników głosowania w obwodach, ustaliły wyniki głosowania na obszarze swojej właściwości i przekazały je właściwym okręgowym komisjom wyborczym. Przewodniczący rejonowych komisji wyborczych przekazali protokoły wyników głosowania w rejonach wraz z protokołami głosowania w obwodach właściwym okręgowym komisjom wyborczym.

6. Okręgowe Komisje Wyborcze na podstawie protokołów wyników głosowania w rejonach ustaliły wyniki głosowania na listy okręgowe i sporządziły protokoły wyników głosowania w okręgach wyborczych. Protokoły zostały niezwłocznie przekazane do Państwowej Komisji Wyborczej. Państwowa Komisja Wyborcza, po stwierdzeniu zgodności treści protokołów z danymi otrzymanymi z okręgowych komisji wyborczych drogą elektroniczną, sporządziła zestawienie obejmujące liczbę głosów ważnych w skali kraju oraz głosów ważnych oddanych na listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych we wszystkich okręgach oraz ustaliła komitety wyborcze, których listy kandydatów spełniły warunek uprawniający do uczestniczenia w podziale mandatów i komitety, których listy nie spełniają tego warunku. Kolejną czynnością było sporządzenie zestawienia liczby głosów ważnych oddanych łącznie na listy kandydatów każdego z komitetów wyborczych uczestniczących w podziale mandatów oraz liczby głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów każdego z tych komitetów wyborczych, co było niezbędne dla ustalenia liczby mandatów przypadających listom kandydatów. Po dokonaniu ogólnego podziału mandatów pomiędzy uprawnione komitety wyborcze, Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła protokół wyników głosowania w skali kraju i ogólnego podziału mandatów między komitety wyborcze. W dalszej kolejności Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, w którym okręgu wyborczym listom kandydatów przypadają mandaty przyznane komitetowi wyborczemu oraz którzy kandydaci uzyskują mandat posła do Parlamentu Europejskiego. Po wykonaniu tych czynności Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła protokół wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego oraz obwieszczenie

o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. Obwieszczenie Komisja podała do publicznej wiadomości w dniu 10 czerwca 2024 r. o godz. 10.30 na konferencji prasowej. Obwieszczenie zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 10 czerwca 2024 r. pod poz. 853, a także zamieszczone na stronach pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl.

7. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie posiadanych dokumentów i informacji o przebiegu głosowania i wyborów nie stwierdziła naruszeń, które w jej ocenie miały wpływ na wyniki wyborów.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak .....

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej

Ryszard Balicki .....

Paweł Gieras .....

Ryszard Kalisz .....

Maciej Kliś .....

Arkadiusz Pikulik .....

Mirosław Suski